

Michael Sachs, Bożena Płonka-Syroka, Fritz Dross (red.)

Współpraca na polu medycyny między Niemcami i Polakami

Austausch in der Medizin zwischen Deutschen und Polen

Wrocław 2008, Wydawnictwo Arboretum, 432 s., ilustr., ISBN 978-83-60011-63-8

Jest to pierwsza pozycja serii „Biblioteka Polsko-Niemieckiej Historii Medycyny” pod redakcją Tadeusza Brzezińskiego i Bożeny Płonki-Syroki, która wraz z Michaeliem Sachsem i Fritzem Drossem jest redaktorką omawianego dzieła. Zawdzięczamy je wspólnemu, niemiecko-polskiemu Towarzystwu Historii Medycyny i dofinansowaniu Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej.

Książka stanowi plon wspólnej konferencji Towarzystwa i Uniwersytetu Viadrina, która odbyła się w 2005 r. we Frankfurcie nad Odrą i Słubicach. Niektóre materiały są kontynuacją tekstów z Archiwum Historii i Filozofii Medycyny.

Zbiór prac otwiera wstęp B. Płonki-Syroki i wywiad M. Szymczaka z T. Brzezińskim na temat niemiecko-polskiego Towarzystwa Historii Medycyny. Wśród autorów przeważają Polacy (20) nad Niemcami (12). Polscy autorzy reprezentują 6 ośrodków historii medycyny (głównie Poznań, Wrocław, Rzeszów, Szczecin, Toruń i Bydgoszcz), niemieccy badacze pochodzą z 9 ośrodków (najwięcej z Dusseldorfu i Drezna). Artykuły są ujęte w 3 częściach.

Pierwsza z nich (16 tekstów), została zatytułowana „Przykład współpracy polsko-niemieckiej w dziedzinie medycyny w okresie nowożytnym i współczesnym”. Kolejne artykuły traktują: o współczesnej fazie śląskiego piśmiennictwa medycznego, o prekursorze epileptologii w Polsce, o medycznych i socjalnych problemach poematu „Officina ferraria” z 1612 r., o aptekach jezuickich dorzecza Wisły i Odry w XVI-XVIII w., o toruńskim chirurgu, pionierze transplantacji skóry Johannie Wentscherze, o raciborskim lekarzu-literacie Juliusie Rogerze, o wymianie polsko-niemieckiej myśli medycznej w XIX w., o niemieckich towarzystwach społeczno-lekarskich ziem polskich pruskiego zaboru, o ochronie matek i osesków około 1900 r., o recepcji odkryć Emila Behringa w polskim środowisku lekarskim, dalej o badaniach przyspieszenia rozwoju fizycznego u dzieci Poznania schyłku XIX i początku XX w., o polsko-niemieckich interakcjach w psychiatrii (1906-1939), o wymianie naukowej niemiecko-amerykańsko-polskiej (Jacques Loeb i Emil Godlewski), o polskich i niemieckich dobrach kulturalnych na wrocławskiej Akademii Medycznej i wreszcie o polsko-niemieckiej współpracy w otwartym leczeniu zapalenia otrzewnej między Wurzburgiem a Rzeszowem.

Druga część (5 referatów) nosi tytuł „Problemy medycyny alternatywnej i komplementarnej” i traktuje o zabiegach i środkach leczniczych w świetle poradników medycznych z XVIII w., strategiach samoleczenia w wiejskim regionie wschodniej Szwajcarii u schyłku XVIII w., o wartościowaniu czasu i przestrzeni w medycynie ludowej, o motywach i możliwościach podejmowania przyrodolecznictwa w Niemczech (1835-1945) i o mityzacji chorób w ludowej i współczesnej kulturze.

Trzecia część (5 prac) - „Medycyna III Rzeszy” zawiera artykuł o służbie zdrowia w okręgu Warty i narodowo-socjalistycznej polityce rasowej w czasie ostatniej wojny, dalej o Kurcie Blome i centralnym instytucie badań raka w Poznaniu-Nesselstedt (1941-1945), o aptekarzu Zygmuncie Kobylińskim, ofierze antysemityzmu nazistowskiego oraz o Emilu Griebenie, niemieckim aptekarzu z Gniezna, przyjacielu Polaków.

Książkę zamyka spis autorów i placówek ich pracy. Referaty mają wybrane, niekiedy liczne przypisy i piśmiennictwo oraz polskie lub niemieckie streszczenia, jak też liczne rysunki (50) i kilkanaście tabel.

Wydawnictwo i redakcja zapewniły książce kredowy biały papier, jasną dyspozycję całości i jej części oraz referatów, zróżnicowaną i czytelną czcionkę oraz estetyczną, czerwono-białą, półsztywną, kartonową, lakierowaną okładkę z podwójnym, polskim i niemieckim, tytułem.

Strona merytoryczna i edytorska zasługują na uznanie. Dzieło należy polecić miłośnikom dziejów medycyny i aptekarstwa, wyższych uczelni i towarzystw medycznych, zdrowia publicznego, medycyny alternatywnej i komplementarnej oraz medycyny III Rzeszy. Ukazanie się dzieła jest jeszcze jednym ważnym osiągnięciem współpracy naukowej Polski i Niemiec.

Henryk Gaertner - Kraków